

Пухальська Н. О.

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто різні точки зору сутності поняття «безпека кредитної діяльності». Коротко проаналізовано сучасний стан кредитного портфеля банків України. Також в роботі розглядаються теоретичні та методологічні засади фінансової безпеки банківських установ, а саме: відображена сутність кредитної безпеки банку, загрози кредитній безпеці та ризику їх виникнення. Встановлено, що банки не змогли швидко адаптуватися до фінансового-економічних шоків та незмінної нестабільності у політичній сфері. Перш за все, це стало причиною збільшення рівня кредитного ризику, що в свою чергу, призводить до збільшення обсягів резервування та зменшення інвестиційних можливостей. Тому було запропоновано шляхи покращення фінансової кредитної безпеки банків.

Ключові слова: банк, кредитний портфель, кредитний ризик, кредитна політика, кредитна безпека.

Пухальская Н. А.

ОРГАНИЗАЦИЯ БЕЗОПАСНОСТИ БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены различные точки зрения сущности понятия «безопасность банковской деятельности». Коротко проанализировано современное состояние кредитного портфеля банков Украины. Также в работе рассматриваются теоретические и методологические основы финансовой безопасности банковских учреждений, а именно: отражена сущность кредитной безопасности банка, угрозы кредитной безопасности и риски их возникновения. Установлено, что банки не смогли быстро адаптироваться к финансовому-экономическим шокам и неизменной нестабильности в политической сфере. Прежде всего, это стало причиной

увеличения уровня кредитного риска, в свою очередь, приводит к увеличению объемов резервирования и уменьшения инвестиционных возможностей. Поэтому были предложены пути улучшения финансовой кредитной безопасности банков.

Ключевые слова: банк, кредитный портфель, кредитный риск, кредитная политика, кредитная безопасность.

Puhalska N. O.

ORGANIZATION OF SECURITY OF BANKING LENDING IN UKRAINE

The article deals with different points of view of the essence of the notion "security of banking activity". A brief analysis of the current state of the loan portfolio of Ukrainian banks. The paper also examines the theoretical and methodological principles of financial security of banking institutions, namely: reflects the essence of bank lending security, threats to credit security and risks of their occurrence. It was established that banks were not able to quickly adapt to financial-economic shocks and constant uncertainty in the political sphere. First of all, this has led to an increase in the level of credit risk, which in turn leads to an increase in reserve volumes and a decrease in investment opportunities. Therefore, ways to improve the financial safety of banks were proposed.

Key words: bank, loan portfolio, credit risk, credit policy, credit security.

Постановка проблеми. Фінансова безпека будь-якої банківської установи, незалежно від організаційно-правової форми власності, являється одним з найбільш ключових елементів у досягненні успіху діяльності через виконання поставлених цілей та задач. В умовах складної економічної та політичної ситуації останніх років, як показала практика, більшість банківських установ України не спроможні до якісної організації та управління фінансовою безпекою, результатом чого стало банкрутство не одного банку. Відповідно до цього необхідно зазначити, що не зважаючи на

велику кількість досліджень питання фінансової безпеки, виявилось, що на практиці, реалізація даного питання є набагато складнішим. Тому постає необхідність у детальному вивченні даного питання, з метою уникнення всіх негараздів у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженням сучасного стану кредитної діяльності банків та організації її безпеки займалися такі вітчизняні вчені, як В. Базилевич, О. Барановський, О. Береславська, Т. Васильєва, З. Васильченко, О. Вовчак, В. Грушко, І. Гуцала, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, М.Житар, Б. Івасів, В. Коваленко, Т. Ковальчук, С. Кораблін, А. Кузнєцова, В. Лагутін, С. Леонов, І. Лютий, Т. Майорова, В. Матвієнко, В. Міщенко, А. Мороз, Л. Примостка, Б. Пшик.

Мета статті. Надати оцінку основним показникам кредитної діяльності банків України та дослідити системи й процеси побудови фінансової безпеки банківської установи. Оцінити ефективність управління системою фінансової безпеки, а також розробити рекомендації з вдосконалення організації та управління процесом реалізації фінансової безпеки банку.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи кредитну діяльність банків як певну сукупність їх взаємовідносин з клієнтами, необхідно зазначити, що результат кредитної діяльності є залежним від взаємоузгодженості інтересів всіх її учасників. Взаємообумовленість, взаємопов'язаність та взаємозалежність інтересів тут є основною умовою позитивного результату кредитної діяльності. Тобто, головне у таких взаємовідносинах – зберегти баланс інтересів. Наявні неузгодженості, непорозуміння, а то і ігнорування інтересів будь-якої із сторін кредитної діяльності є причиною виникнення протиріч, а також і конфлікту інтересів. Останній, як правило, виступає джерелом небезпечних для учасників кредитної діяльності ситуацій, а ними і загроз їм. За таких умов головним завданням управління кредитною діяльністю банків є максимально-можливе врахування інтересів всіх її суб'єктів на будь-якому із етапів розвитку даної діяльності.

На сьогодні не існує єдиного визначення поняття «безпека банківського кредитування». Аналіз табл. 1 показує, що зазначені підходи стосовно тлумачення терміну «безпека кредитної діяльності банків» мають фрагментарний характер, тому що деякі науковців розглядають її, як складову фінансової безпеки й частину економічної безпеки, а інші – як загальнодержавні принципові рішення і заходи, що передбачає дію економічних інструментів.

Таблиця 1

Різні підходи до тлумачення поняття «безпека банківського кредитування»

№ п/п	Автор	Тлумачення
1.	Ю.О. Голобородько [2]	Зазначає, що економічна безпека повинна безпосередньо включати як основну складову – фінансову безпеку або безпеку фінансово-кредитної сфери.
2.	О.І. Барановський [1]	Трактує фінансову безпеку як стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, яке характеризується можливістю держави забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи, її структурну збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів.

Таким чином, проаналізувавши основні підходів науковців щодо вивчення даного поняття, можна сформулювати власне визначення, тобто безпека банківського кредитування – це сукупність принципів, форм та методів, за допомогою яких реалізуються кредитні відносини між позичальниками та кредиторами, з метою забезпечення поверненості й платності по кредиту чи безпека кредитної діяльності банків реалізується за двома основними напрямками: удосконалення внутрішньобанківських методів та технологій кредитування і організації взаємодії банків з іншими учасниками кредитного процесу.

Ефективність кредитної діяльності банків на сьогодні є необхідним, якщо не вирішальним, фактором життєдіяльності банків, оскільки кредитний портфель становить більше половини всіх активів банку. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина

активів, що має свій рівень дохідності та ризику. Тому для успішного кредитування банки мають сформувати та реалізувати ефективну систему управління кредитним портфелем. Сучасні умови підтверджують, що обмежені можливості залучення кредитних коштів також впливають на розвиток економіки держави [10].

Активізація кредитування сприяє подальшому зростанню економіки, появі нових суб'єктів господарювання, збільшенню робочих місць, розвитку інфраструктури країни та ін., що створює основу для економічної стабільності. При цьому, кредитування є одним з магістральних напрямків діяльності банків, який забезпечує їм прибутковість. Але процес кредитування для банків супроводжується певними ризиками, одним з яких є ризик неповернення запозичених коштів.

Оскільки кредитування посідає чільне місце у операціях банків, варто розглянути динаміку кредитних портфелів та їх структуру. На рисунку 1 наведено динаміку обсягів кредитних портфелів банків України за 2014-2018 років [5].

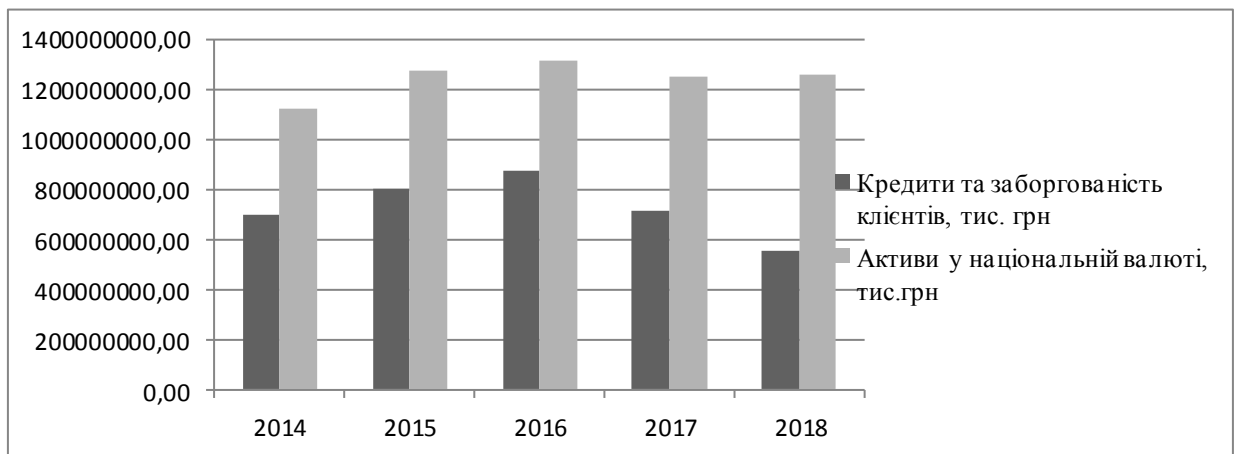

Рис.1 . Кредитний портфель та активи банків України 2014- 2018 рр.

З наведених даних можна зробити висновок, що з 2014 рік по 2016 рік кредитний портфель банків України збільшувався, а з 2017 року та на початок 2018 року прослідковується його зменшення. Це пов'язано із зменшенням кількості банків в Україні. Проте, активи банків на початку 2018

року порівняно з 2017 роком зросли і це говорить про те, що на фінансовому ринку залишаються хороші банки, які примножують свої активи та працюють відповідно до законодавства, яке, нажаль, часто змінюється та диктує жорсткі умови функціонування (табл. 2) [5].

Таблиця 2

**Структура деяких показників кредитного портфеля банків України у
2014-2018 рр.**

Дата	Кредити та заборгованість клієнтів, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп зрост.	Темп приросту
2014	694 381 045	-	-	-
2015	799 227 946	104846901	115,10%	15,10%
2016	873 610 836	74382890	109,31%	9,31%
2017	713 974 266	-159636570	81,73%	-18,27%
2018	554 637 262	-159337004	77,68%	-22,32%

Як бачимо з таблиці 2 у 2015 році порівняно з 2014 роком відбулося збільшення кредитного портфеля банків України до рівня 115,10% або на 15,10%. У 2016 році порівняно з 2015 роком також відбулося збільшення – до рівня 109,31% або на 9,31%. У 2017 році порівняно з 2016 роком значення кредитного портфеля банків України становило 81,73%, тобто відбулося зменшення на 18,27% або на 159 636 570 тис. грн. Тоді як на початку 2018 року порівняно з 2017 роком значення кредитного портфеля банків України становило 77,68%, також відбулося зменшення на 22,32% або на 159337004 тис. грн. У цілому, за період 2014-2018 рр. відбулося зменшення кредитного портфеля банків України на 20,13%. Це наслідки кризових процесів у вітчизняній економіці країни та світу та зменшенням кількості банків на 45,71% (рис.2) [5].

Наведена інформація на рисунку 2 показує, що більша частина кредитів та заборгованості клієнтів припадає на юридичних осіб. У відсотковому співвідношенні на початок 2018 року порівняно з 2014 роком частка кредитів та заборгованості юридичних осіб зросла на 5,84%.

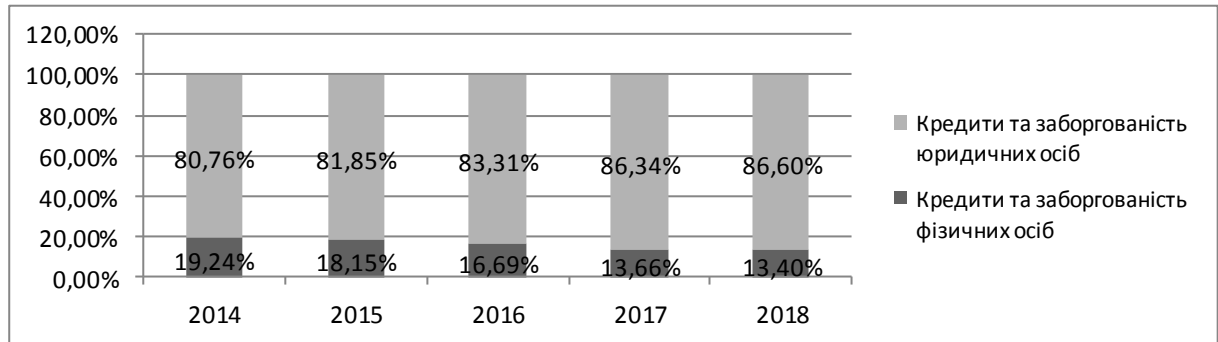

Рис. 2. Розподіл кредитного портфеля банків України за юридичними та фізичними особами за 2014-2018 року

Через нестабільні умови в Україні та низьким рівень життя цей показник буде збільшуватися, адже юридичні особи зазнають банкрутства і не можуть, відповідно, погасити власні зобов'язання.

Досліджуючи питання забезпечення безпеки кредитної діяльності банків шляхом їх вивчення у вітчизняних банках можна бачити, що банки значно розширюють перелік підрозділів – учасників кредитної діяльності. Причому таке розширення здійснюється в бік спеціалізації їх діяльності за сферами економіки чи категоріями позичальників, особливо це стосується процесу кредитування. Така тенденція притаманна у тій чи іншій мірі практично всім банкам. Така спеціалізація спрямована на конкретизацію і поглиблення знань про відповідний ринок та його суб'єктів, в т.ч. і задля захисту інтересів банків у взаємовідносинах з зазначеними суб'єктами [6].

У той же час, якщо у головних офісах банків здійснюється широка спеціалізація взаємовідносин з клієнтами, то у філіях банків, зазвичай, структура роботи з ними формується за напрямками діяльності банків, виділяючи кредитну діяльність в один із них. Реалізація такого підходу базується на диференціації повноважень установ банків щодо обсягів кредитування та жорсткій централізації всієї кредитної діяльності, насамперед з забезпечення ефективного її контролю. Такий підхід притаманний усім досліджуваним банкам і безумовно підвищує гарантії їх безпеки у кредитуванні. Разом з тим, в умовах жорсткої конкуренції на

кредитному ринку вказаний підхід не завжди сприяє підвищенню оперативності у прийнятті рішень в конкретних ситуаціях і робить структуру центральних офісів банків досить громіздкою і складно контрольованою.

До складу підрозділів центрального апарату банків та окремих їх філій можна віднести до 50%, а то і більше підрозділів задіяні у сфері кредитування, або ж формуванні кредитних ресурсів. Разом з тим, серед деяких підрозділів, зокрема тих, що безпосередньо забезпечують безпеку такої діяльності лише 2-3 (безпеки, ризиків, юридичні). Аналізуючи таку ситуацію, можна зробити два висновки (рис. 3):

Рис. 3. Сучасний стан банківської кредитної безпеки

На об'єктивність першого висновку може вказувати те, що в жодному із основних внутрішніх документів досліджуваних банків (Статути, Кодекси корпоративного управління, Положення про керівні органи банків) мова про безпеку банку чи взагалі безпеку будь-яких видів діяльності банків не йде. Єдиним винятком є ст. 12 Кодексу корпоративної етики ПАТ «Альфа-Банк», де вказується, що забезпечення безпеки банку, акціонерів, клієнтів, ділових партнерів і працівників є невід'ємною часткою діяльності банку. При цьому зазначається, що банк докладає всіх зусиль для захисту прав акціонерів, клієнтів, ділових партнерів і працівників банку. Якщо ж брати до уваги те, що останній документ носить декларативний характер і стосується в основному моральних норм формування взаємовідносин банку з своїми акціонерами, працівниками, діловими партнерами та клієнтами, то питання

забезпечення безпеки банків і їх діяльності як стратегія поведінки на ринку не розглядається [9].

Що ж до другого висновку, то розглядаючи підходи науковців та фахівців, які оприлюднюють свої позиції у різних інформаційних джерелах, можна бачити, що кожен із підрозділів банків має відповідні функції і повноваження щодо захисту банківських інтересів. У даному випадку вказані функції реалізуються через заходи, спрямовані на мінімізацію ризику банків в їх кредитній діяльності.

У той же час, у разі зростання і формування загроз інтересам суб'єктів кредитної діяльності, підрозділи на основі зазначених функцій неспроможні будуть ефективно протидіяти їм, оскільки орієнтовані лише на мінімізацію ризиків. У дію мають вступати інші заходи економічного, правового, інформаційного характеру, які є функціями спеціалізованих підрозділів. Звідси випливає висновок про те, що в процесі захисту своїх інтересів в кредитній діяльності у банків немає чіткого розподілу заходів щодо мінімізації ризику і заходів щодо протидії загрозам. У першому випадку дії банків зазвичай пов'язані з виконанням низки заходів щодо формування умов в яких певний ризик може мати місце з метою його мінімізації або уникнення. У другому ж випадку банки мають спрямовувати свої зусилля безпосередньо на джерела загроз, нейтралізуючи, локалізуючи, перетинаючи їх негативний вплив на інтереси банків і суб'єктів, які разом з ними задіяні у кредитній діяльності [2].

Поряд із стовідсотковою готовністю банків до організації безперервної фінансово-господарської діяльності, методи забезпечення безпеки носять частковий характер і не мають під собою ані законодавчо-закріпленої методології, ані внутрішньої банківської системи щодо забезпечення безпеки банку. Головним результатом дослідження є висновок про прямолінійну залежність між обсягами активів банку та рівнем забезпечення безпеки його діяльності. Системні банки з великим обсягом

кредитних операцій та розгалуженою мережею філій приділяють особливу увагу забезпеченню безпеки.

Забезпечення безпеки процесу формування кредитних ресурсів сприймається банками лише як необхідність, запроваджена державою, і здійснюється лише у формі фінансового моніторингу. Банки не відчують загрози з боку даного процесу і готові використовувати, а то і використовують будь-які кошти без явних ознак протиправного їх походження. Сили безпеки даним процесам у більшості випадків не займаються. Більше того, у ситуаціях крайньої потреби в ресурсах, банки не завжди прогнозують ризики, які може нести їхня політика залучення коштів, особливо у взаємовідносинах з клієнтами. Тобто, цей напрям забезпечення безпеки кредитної діяльності банків залишається проблемним.

Отже, забезпечення безпеки кредитної діяльності банків здійснюється за двома основними напрямками: формування кредитних ресурсів – шляхом проведення фінансового моніторингу і виявлення частки коштів, які мають незаконно походження; вкладання кредитних ресурсів – шляхом правового регулювання захисту інтересів учасників кредитного процесу, інформаційно-аналітичного дослідження позичальників, використання адекватних ситуацій технологій кредитування, застосування економіко-правових заходів забезпечення виконання кредитних зобов'язань (рис.4).

Рис. 4. Структура організації забезпечення безпеки кредитної діяльності банків

Найбільш активно забезпечується безпека процесу вкладання кредитних ресурсів, насамперед кредитних операцій. Як видно із рис. 4, основних напрямів тут чотири. Коротка характеристика даних напрямів представлена в табл. 3.

Таблиця 3

Основні напрямки забезпечення процесу кредитування

№ п/п	Назва	Продовження таблиці 3
1.	Інформаційно-аналітичний	Забезпечується підрозділами безпеки та кредитними підрозділами банків, його змістом є формування характеристики ділової активності позичальника, його кредитної історії та фінансової спроможності ефективно використати кредитні кошти і повернути кредит. Зазвичай тут використовуються стандартні методики, різного роду інформаційні бази даних та зв'язки в правоохоронних органах.
2.	Правовий напрямок	Забезпечується юридичними підрозділами і передбачає використання правових інструментів для захисту інтересів банків у їх кредитних правовідносинах з клієнтами. В основному прийоми, що використовуються тут, є також стандартними (відповідальність, відшкодування збитків, штрафні санкції і т.д.).
3.	Економічні заходи	Формуються кредитними підрозділами та підрозділами банківських ризиків і включають експертизу проектів позичальників, під які беруться кредити, обґрунтування економічних умов кредитування та заходи по забезпеченню повернення кредиту.
4.	Технологічний напрямок	Забезпечується кредитними підрозділами і визначає алгоритм проведення кредитної операції, порядок взаємоконтролю поведінки сторін кредитної операції, правила проведення розрахунків. Хоча банки і обирають відповідні технології, але їх перелік зазвичай є обмеженим.

Винятком тут можуть бути дії окремих банків (ПАТ КБ «ПриватБанк»), які досить часто розробляють індивідуальні технології кредитування кожного із своїх клієнтів чи групи клієнтів. Як показують дослідження, виконання заходів безпеки при кредитуванні клієнтів банки здійснюють у три етапи (рис.5).

Основні зусилля банки зосереджують на першому етапі. Усі досліджувані банки головну увагу приділяють перевірці клієнтів, їх здатності до ефективної участі у кредитних операціях.

Рис. 5. Етапи виконання заходів безпеки при кредитуванні клієнтів банки

За показниками останніх років такий підхід виявився виправданим, біля 10-15% потенційних позичальників виявляються як такі, що не можуть бути учасниками кредитних операцій. Третій етап у забезпеченні безпеки процесу кредитування, як правило, пов'язаний з поверненням кредитних боргів [1]. Тут, як показало дослідження, існує чітка диференціація функцій підрозділів банків: кредитні підрозділи - ведуть переговори з боржниками щодо умов повернення боргів та розробляють різні варіанти їх повернення, вступають у взаємовідносини з суб'єктами, що надають послуги з поверненням боргів (колекторні та юридичні послуги); юридичні підрозділи - ведуть претензійно-позовну роботу з боржниками; підрозділи банківських ризиків переймаються погашенням боргів за рахунок засобів забезпечення; підрозділи безпеки - здійснюють взаємодію з правоохоронними органами щодо повернення боргів у процедурі кримінального провадження, пошук боржників та прихованих їх активів, за рахунок яких може бути погашено борг.

Незважаючи на певні досягнення в організації забезпечення безпеки кредитної діяльності банків, існують суттєві проблеми, які обумовлюють недостатню ефективність існуючих заходів безпеки та неможливість вжити інших, більш дієвих заходів (табл. 4).

Проблеми забезпечення безпеки кредитної діяльності банків

№ п/п	Назва	Характеристика
1.	Законодавча	Відсутність законодавчого регулювання даної діяльності, що звужує можливості банків і не створює сприятливих умов для формування ними повноцінної системи власної безпеки. У світлі даної проблеми слід також звернути увагу і на те, що банківська безпека і безпека такого виду діяльності як кредитна не стала об'єктом регулювання нормативними актами НБУ, що не утворює передумов для консолідації зусиль банків у захисті їх інтересів на ринку банківських послуг.
2.	Відсутність кредитного моніторингу	Незважаючи на досить повне обґрунтування цього питання в теоретичному плані, на практиці йому приділяється недостатньо уваги, на що вказує аналіз причин виникнення проблем з кредитами банків. Частково банкіри це пояснюють великою кількістю кредитних справ, що припадають на працівників, які супроводжуються кредитні операції, в іншому випадку ситуація обумовлюється традиційними технологіями контролю поведінки позичальників, відповідним рівнем довіри до них.
3.	Помилковість в діях	банки не зовсім правильно визначають мету своєї кредитної політики, акцентуючи увагу на підтриманні висхідних темпів кредитування навіть на шкоду контролю за наданими кредитами. Тут також мають місце не висока професійна підготовка персоналу, який супроводжує кредити щодо знань ним ознак загроз, які можуть виникати для банку у процесі використання позичальниками коштів та обмежений вибір методів контролю.
4.	Обмеженість кредитних ресурсів	Це робить їх кредитні портфелі досить чутливими до проблем, які можуть виникати у фінансовому стані позичальників, і залежними від зовнішніх джерел фінансування. Так ситуація загрожує втягуванням банків у залежність з одного боку від їхніх кредиторів, а з іншого від позичальників. Як показало дослідження, вітчизняні банки поки не мають дієвих методів подолання такої ситуації, а держава не має можливості ефективно втручатись у ситуацію. За таких умов рівень безпеки банків є неадекватним загрозам, що існують у кредитній діяльності, і становить одну із головних проблем для вітчизняних банків.

Отже, розглянувши дане питання, можна сказати, що у сфері безпеки кредитної діяльності головні завдання полягають у формуванні та контролі умов, за яких виникнення протиріч та конфліктів інтересів буде мінімальним або неможливим взагалі. Виходячи з таких міркувань, можна стверджувати, що безпека кредитної діяльності банків – це такий її стан, за якого відсутні причини для формування протиріч і конфлікту інтересів учасників такої

діяльності або ж такі причини знаходяться під контролем банків і останні мають можливості впливати на них з метою утримання в межах, що не допускають утворення протиріч і конфлікту інтересів. На жаль, в Україні, забезпечення безпеки кредитної діяльності законодавчо не регулюється, що, в свою чергу, призводить до збільшення числа неплатоспроможних та збанкрутілих банків.

Список джерел:

1. Барановський О.І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. Вісник НБУ. 2014. № 9. с. 17-23
2. Голобородько Ю.О. Теоретичні підходи до розкриття сутності та складових фінансової безпеки банківських установ. науковий вісник НЛТУ України. 2012. № 5. с. 194-198.
3. Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи)// 2016 рік // Базель // робочий варіант перекладу на українську мову – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/docum>
4. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.aub.com.ua>.
5. Офіційний сайт Національного банку України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
6. Пірог, В. В. Оцінювання якості кредитного портфеля банків з урахуванням виконання економічних нормативів НБУ [Текст] / В. В. Пірог // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – № 2. – С. 228-235.
7. Про банки і банківську діяльність Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5–6. – Ст. 30.
8. Про Концепцію регулювання кредитної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки : Постанова КМУ № 384 від 01.06.1995 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF>
9. Статистика Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/statistics/>
10. Щодо ризиків використання банків з метою мінімізації таких ризиків / Лист Національного банку України від 06.01.2017 р. - № 48-012/20-105 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу:[http:// www.uzakon.com](http://www.uzakon.com)

References

1. Baranovsky O.I. Specifics of financial security in the banking sector. Bulletin of the NBU. 2014. No. 9. p. 17-23
2. Goloborodko Yu.O. Theoretical approaches to the disclosure of the essence and components of financial security of banking institutions. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. 2012. No. 5. p. 194-198.

3. Basic Principles of Effective Banking Supervision (Basic Basel Principles) // 2016 // Basel // Working Version of the Ukrainian Language Translation - [Electronic Resource]. - Access mode: <https://bank.gov.ua/doccatalog/docum>
4. Official site of the Association of Ukrainian Banks. - [Electronic resource] - Access mode: <http://www.aub.com.ua>.
5. Official site of the National Bank of Ukraine. - [Electronic resource] - Access mode: <http://www.bank.gov.ua>
6. Pirog, VV Estimation of the quality of the loan portfolio of banks taking into account the implementation of the economic norms of the NBU [Text] / VV Pirog // Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. - 2016. - No. 2. - P. 228-235.
7. On Banks and Banking Activity Law of Ukraine No. 2121-III of December 7, 2000, // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2018 - № 5-6. - Art. 30
8. About the Concept of regulation of credit activity in the conditions of market transformation of the economy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine # 384 dated 01.06.1995: [Electronic resource]. - Mode of access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF>.
9. Statistics of the Guarantee Fund for Individuals' Deposits [Electronic Resource]. - Access mode: <http://www.fg.gov.ua/statistics/>
10. Concerning the risks of using banks to minimize such risks / Letter of the National Bank of Ukraine dated January 6, 2017 - No. 48-012 / 20-105 // [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.uzakon.com>

Пухальська Наталія Олександрівна (ORCID: 0000-0001-7727-5801) –
викладач вищої категорії Ірпінського державного коледжу економіки та права (м. Ірпінь).